

Ana Garriga en Carmen Urbita

KLOOSTER WIJSHEDEN

Een niet bepaald heilig zelfhulpboek

Vertaald uit het Engels door
Annemie de Vries

UITGEVERIJ BALANS

Oorspronkelijke titel *Convent Wisdom*

Oorspronkelijke uitgever Avid Reader Press, een imprint van Simon & Schuster

Copyright © 2025 Ana Garriga en Carmen Urbita

Copyright Nederlandse vertaling © 2025 Annemie de Vries/Uitgeverij Balans,
Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm
of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van
(delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Omslag Bloemendaal & Dekkers

Omslagbeeld *Retrado de Sor María de San Joseph*, Wikimedia Commons/

Bloemendaal & Dekkers

Beeld binnenwerk Wikimedia Commons, Adobe Stock en iStock

Auteursfoto Matías Uris

Boekverzorging Aard Bakker

Druk Wilco

ISBN 978 94 638 2456 9

NUR 740

www.uitgeverijbalans.nl

 [instagram.com/uitgeverijbalans](https://www.instagram.com/uitgeverijbalans)

 [linkedin.com/company/uitgeverij-balans](https://www.linkedin.com/company/uitgeverij-balans)

 uitgeverijbalans.nl/nieuwsbrief

Voor Laura Bass, onze moeder-overste.
Omdat ze altijd mentor, veilige haven en vriendin was.
Zonder haar vertrouwen en goede zorgen hadden we
het niet gered.

INHOUD

De nonnen wisten er alles van	9
Vriendinnen	17
Werk	71
Lichaam	115
Liefde	149
Geld	179
Ziel	213
Roem	249
Een draagbaar klooster	287
Dankwoord	295
Lijst van personages	301
Noten	311
Bibliografie	329

DE NONNEN WISTEN ER ALLES VAN

Je wordt in je veel te dure appartement wakker met een lichte kater, opgezette ogen en voor de zoveelste keer spijt dat je ja hebt gezegd tegen de date van gisteravond en niet gewoon met je vriendinnen bent thuisgebleven. Je had jezelf nog zo beloofd dat je de dag zou beginnen met rek-oefeningen op een lege maag, gevolgd door een glas heet water met citroen en gember, maar nu lig je in je bed te rotten en gedachteloos door de meest geestdodende plekken op internet te scrollen. Je algoritme, dat maar al te goed weet hoe teleurgesteld je bent nu de wereld om je heen instort, laat je een onverwacht terugkerend onderwerp zien: nonnen.

De memes van een groep vrolijke nonnen met daaroverheen de tekst ‘Nog één *situationship* voordat ik het klooster in ga’, roepen een glimlach van herkenning op. Nog een non, in een uitdagender habijt, die je aankijkt vanonder de tekst: ‘Ik, als ik 8+ uur lang geghost word en dan zo-

maar een hey-bericht krijg.’ Je zucht vol overgave. Een non met haar rozenkrans in haar hand: ‘Ik, als ik nog één keer moet aanhoren: “het gebeurt wanneer je het het minst verwacht”?’ Je knikt in je lege kamer. Er is bijna een uur verstreken en nog steeds lig je in bed te scrollen. Je beseft dat je feed wordt beheerst door een nonnenfixatie die nu meer is dan alleen maar de luchtige, ironische opmerkingen van een generatie in de ban van kloosterfantasieën: het Eeuwige Scrollen heeft je naar het verslavende rijk gebracht van content die daadwerkelijk achter kloostermuren is gemaakt. Nonnen die dansjes van Karol G en Nicki Minaj nadoen. Nonnen die axolotls in Mexico redden. Nonnen die je laten zien hoe je sushi maakt. Nonnen met een onwaarschijnlijk stralende huid. Nonnen die de wijsheden van eeuwenoude zusters doorgeven – nonnen die een kalmte uitstralen waarvan je meer behoefte hebt dan ooit. Je scrolt terug naar de meme van een extatische non die gelukzalig leviteert boven het opschrift ‘Wanneer jij en je vriendinnen als nonnen gaan leven’. Je leest de eindeloze reeks commentaren daaronder – ‘Breng me niet op een idee’, ‘Ik heb me al opgegeven LOL’, ‘Girl! Ik denk erover’, ‘Het scheelt een haar’ en je komt in de verleiding om je eigen commentaar te geven: ‘Dit is niet eens meer een grapje.’

Nonnen zijn overal, van Chappell Roan en haar band die in habijt op het podium van een groot muziekfestival verschijnen, tot de ‘Convent Meeting’-sketch van Bad Bunny. Maar achter elke meme die je aanraadt om snel naar de nonnen te gaan, en elke lachwekkende verbeelding van het kloosterleven, schuilt een nonnenkoorts die meer dan alleen

satire is. Het is niet zomaar een weemoedige blik naar een utopisch verleden of een fascinatie voor de sobere nonnen-esthetiek. Deze herleving van de kloostercultuur voelt juist revolutionair en vrolijk: een afrekening met het isolement van ons 21ste-eeuwse leven. Natuurlijk heb je nooit serieus overwogen om een gelofte van kuisheid af te leggen. Maar hoe vaak heb je erover gefantaseerd om de chaos van deze wereld achter je te laten en je toevlucht te zoeken in de rust en warmte van een blijvende, hechte vriendengemeenschap? Toren hoge huren, tech-bro's die aan de touwtjes van de internationale geopolitiek trekken, onbarmhartige werkdruk, de ondoorgrondelijke hiërarchie van multinationals, het konijnenhol van het online daten... Terwijl je nog steeds zit te scrollen, krijgt de eenvoud van het kloosterleven iets vreemd aantrekkelijks.

Voor alle duidelijkheid: hier zijn niet twee nonnen aan het woord. Wij hebben nooit religieuze geloften afgelegd. Wel hebben we een of andere roeping gevoeld toen we (terwijl we elkaar nog niet kenden) allebei, tegen de bezwaren van onze agnostische ouders in, op ons negende het besluit namen om ons te laten dopen. Het moet de onmiskenbare aantrekkingskracht van de katholieke beeldentaal zijn geweest, die ons bestormde vanaf de met Maagden overdekte muren bij onze oma's thuis, het magnetisme dat de religieuze morele gereedschapskist uitoefende op twee meisjes die niets liever wilden dan goeddoen, of gewoon de eerste tekenen van ons latente lesbisch-zijn die opspeelden bij de betoverende aanblik van Jeanne d'Arcs schitterende, geharnaste stoerheid. Wat ook de reden was waarom we die onverwach-

te openbare geloofsbelijdenis aflegden, het was niet sterk genoeg om ons het klooster binnen te brengen. En toch is het ook niet helemaal verdwenen, en uiteindelijk hebben we ons aan een heel ander soort leven in afzondering gewijd. Ergens halverwege de twintig hebben we allebei besloten (nog steeds zonder elkaar te kennen) om lid te worden van de academische wereld. De gelofte van armoede die we aflegden toen we besloten om te gaan promoveren, verschilde in wezen niet van de gelofte die de sobere ongeschoeide karmelietessen aflegden. De academische onderworpenheid aan hoogleraren en proefschriftsupervisors was niet minder onbarmhartig dan de ontkenning van de eigen wil die voortkwam uit de gelofte van gehoorzaamheid die een non aflegde. De gelofte van kuisheid hebben wij niet afgelegd, mocht je je dat afvragen, maar het zou je verbazen hoe gemakkelijk je in zes jaar leven als promovendus in Providence (Rhode Island) tot een bijna celibataire staat vervalt.

Wij zijn niet door internetpagina's over blij academici (dat is nou een meme-genre dat er nooit zal komen) ertoe verleid om ons leven aan de duistere godheden van het hogere onderwijs te wijden. Wie weet, als de nonnenkoorts onze telefoons tien jaar eerder had bestormd, zouden we deze tekst nu misschien wel tussen de gebeden door en achter getraliede ramen zitten schrijven. Maar wat ons wél naar het zelfkastijdende toevluchtsoord van de academische wereld heeft gebracht, waren onze eerste ontmoetingen (nog steeds kenden we elkaar niet) met zestiende- en zeventiende-eeuwse nonnen. Al leken die op het eerste gezicht nog zo ver weg, het viel ons onmiddellijk op hoe herkenbaar hun

geluiden waren. Hun autobiografieën, brieven en spirituele traktaten maakten het onverwacht makkelijk om ons in vrouwen te verplaatsen die vier eeuwen eerder hadden geleefd. Wat ons vooral over de streep trok was de vreemde gewaarwording dat hun kloosterwijsheid op elke hedendaagse narisheid een overtuigend antwoord had. Al snel drong tot ons door dat een groepje Spaanse ongeschoeide karmelietessen de finesses van de huidige datingwereld haarfijn wist te ontleden, met een inzicht dat geen enkele aflevering van *Sex and the City* ooit kon bereiken; dat een kapucijnse arme klare die in zeventiende-eeuws Italië vastte, je misschien beter kon helpen dan welke *body-positive* goeroe ook en dat de carrièretips van Oprah Winfrey nooit op konden tegen de lessen van een hiëronymietische non over omgaan met je baas. Toen we elkaar uiteindelijk op Brown University leerden kennen, dachten we dat onze studie alleen maar academisch zou zijn, maar in werkelijkheid zouden we in onze jaren in Providence vooral leren overleven. Wat we daar lazen leerde ons dat nonnen tussen de twaalfde en de zeventiende eeuw samen een transhistorische boekenclub van lezers en adviseurs hadden gevormd – een club waar wij ons opeens bij voelden horen. Soms, als we ons in de Rockefeller Library zaten te vervelen, stelden we ons graag voor hoe we al die brieven, autobiografieën, spirituele traktaten en overheidshandboeken op elkaar legden, gewoon om te kunnen meten hoe hoog die stapel zou worden. Het was een idioot denkspelletje, gezien ons gebrek aan ruimtelijk inzicht, maar er zat een zekere troost in de wetenschap dat al die pagina's er waren, als een zacht kussen dat klaarlag

om ons op te vangen wanneer het leven ons iets onvoorspelbaars aandeed, van het wereldlijke tot het existentiële. Een assertieve e-mail? Ontrouw? Een lichaam dat gewoon niet wil meewerken? Een echtscheiding? Er was altijd een non die er alles van wist.

Of het nu arme klaren waren, ongeschoeide karmelietessen, hiëronymietessen of dominicanessen, onze nonnen hadden een collectieve wijsheid vergaard die voor ons gemaakt leek. Zoals mensen in de exclusieve (en tenenkrommende) datingapp The League weten te komen door niet-bestaande diploma's op te geven, hadden wij een zelfhulp-gids die eeuwen geleden was geschreven geërfd, zonder de geloften van armoede, gehoorzaamheid en kuisheid af te leggen. Toch voelden we ons geen ongure indringers: we waren ware gelovigen. In de loop der tijd leerden we onszelf te zien als de rechtmatige erfgenamen van deze lange lijn van rolmodellen. En zoals meestal het geval is, had een non het al beter geformuleerd. Slecht behandeld en de mond gesnoerd door de mannelijke hiërarchie van haar orde had de ongeschoeide karmelietes María de San José, een van onze lievelingsnonnen, zich vast voorgenomen om haar geschriften tot blijvend erfgoed te maken – een erfgoed dat voor ons aanvoelt als een klopje op onze schouder, een liefdevolle fluistering in ons oor: 'Ik schrijf dit, zoals ik al eerder heb gezegd, om te vertellen over de deugden van onze Zusters, zodat hun voorbeeld en de herinnering aan hen bewaard blijven voor de nonnen die hierna komen.'¹ Misschien waren wij niet de 'nonnen die hierna komen' die María in gedachten had, maar we hadden het gevoel dat haar

woorden speciaal voor ons bedoeld waren: ‘Ik heb gewenst, mijn Zusters, dat iedereen dit hemelse leven zou kennen.’⁷²

Het leven is allesbehalve hemels, denk je nu natuurlijk, en dat zouden al onze nonnen met je eens zijn. Daarom, beseften wij, hebben we allemaal dit niet-bepaald-heilige handboek nodig om onze dagelijkse problemen het hoofd te bieden. Want dit is een boek over kloosters, kaarslicht, ascese en stille gebeden, maar het is ook een boek over vriendschap, geld, fomo, liefde, lesbisch-zijn, uitstelgedrag, het *impostor*-syndroom, werk, roem en popcultuur. Het is een boek over ons tweeën en onze door nonnen geleide jaren van overleving, maar het is vooral een boek over jou – want we weten zeker dat wat jij op dit moment doormaakt, ook al een non die in de zestiende of zeventiende eeuw leefde, is overkomen. ‘Ik beken,’ schreef María de San José, ‘dat ik alles wat ik weet, van deze nonnen heb geleerd.’⁷³ Onze hoop is – en wij zijn twee zeer hoopvolle wezens – dat jij aan het eind van *Kloosterwijsheden* hetzelfde kunt zeggen.